

Identifikace a jednání podnikatele

Identifikační znaky podnikatele

Obchodní firma

Sídlo (§ 429)

Předmět podnikání (činnosti)

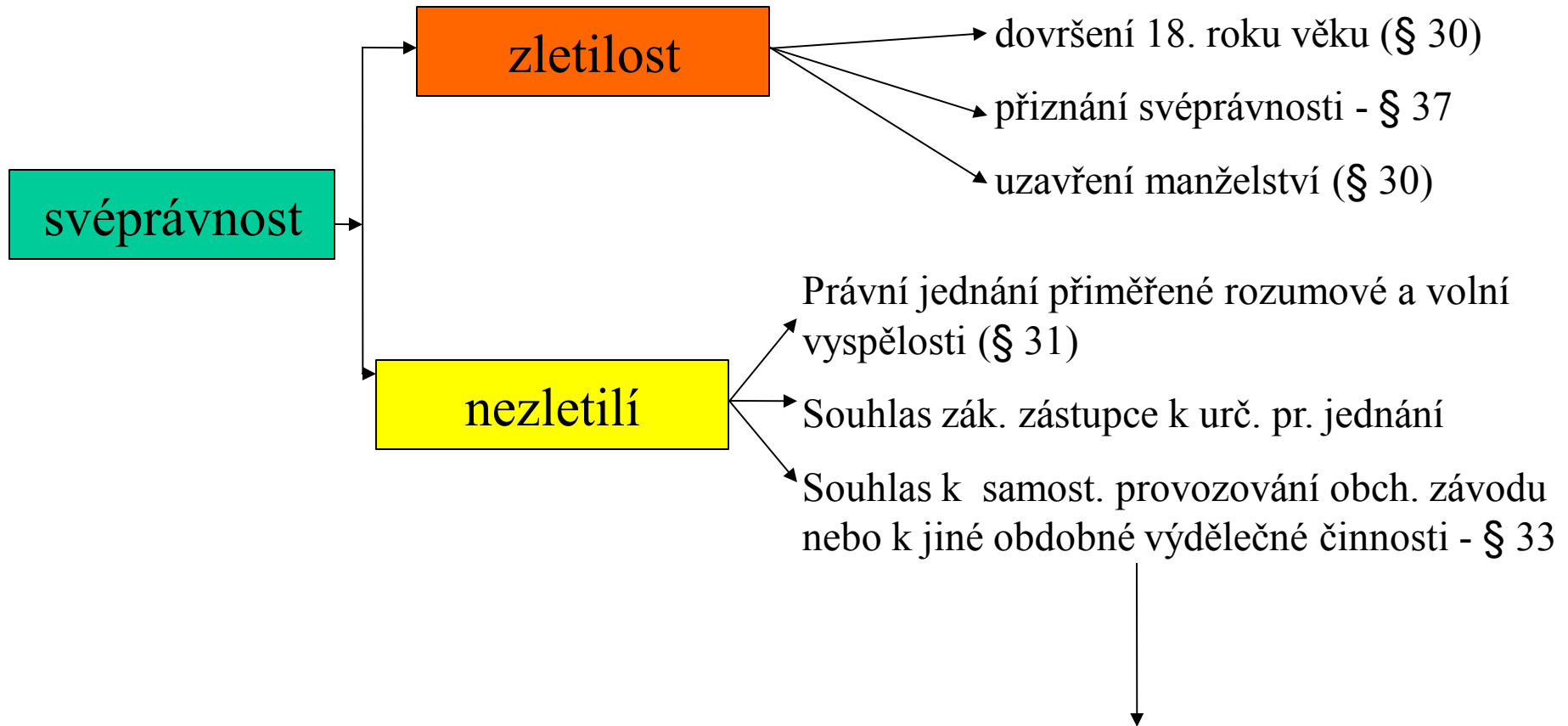
Určení osob oprávněných podnikatele zavazovat a určení způsobu, jakým se tak děje

Povinnost uvádět na obchodních listinách a při dálkovém přístupu jméno, sídlo, údaje o zápisu do veřejného rejstříku a IČ (§ 435).

Funkce právní úpravy jednání podnikatele

- Právní jistota obchodního styku – vyloučení pochybností o tom, zda jednající osoba je oprávněna podnikatele zavazovat
- Ochrana třetích osob – výklad pravidel o jednání vždy ve prospěch třetích osob, rozhodující je zápis v obchodním rejstříku (21 Cdo 265/2007)
- Ochrana slabší smluvní strany - § 433

Jednání fyzické osoby

K platnosti souhlasu se vyžaduje přivolení soudu

Souhlas nahrazuje podmínku věku stanovenou jiným právním předpisem

Jednání podnikatelů – fyzických osob

Přímé jednání

→ Svéprávná a zletilá fyzická osoba sama

→ Nezletilá fyzická osoba sama (souhlas k samostatnému provozování obch. závodu nebo k jiné obdobné výdělečné činnosti) - § 33

→ osoba s přiznanou svéprávností – § 37

Nepřímé jednání - zastoupení

zastoupení

smluvní

→ Zmocněnec na základě plné moci - § 441

→ Prokurista - § 450

zákonné

→ Vedoucí odštěpného závodu - § 503

→ Pověřená osoba - § 430 odst. 1
(pozor na § 166)

opatrovnictví

→ Opatrovník - § 465

Nezmocněné jednatelství

→ Jednání jiné osoby v provozovně podnikatele, ochrana dobré víry třetích osob - § 430 odst. 2

Jednání právnické osoby

zastoupení

Statutární orgán - § 164
Pozor na § 163

Zákonné nebo smluvní
zastoupení ?

zastoupení

smluvní

zákonné

opatrovnictví

zmocněnec na základě plné
moci - § 441

Zaměstnanci - § 166

Opatrovník k hájení práv a
spravování záležitostí - § 486
§ 165

- Statutární orgán nemá
dostatečný počet členů

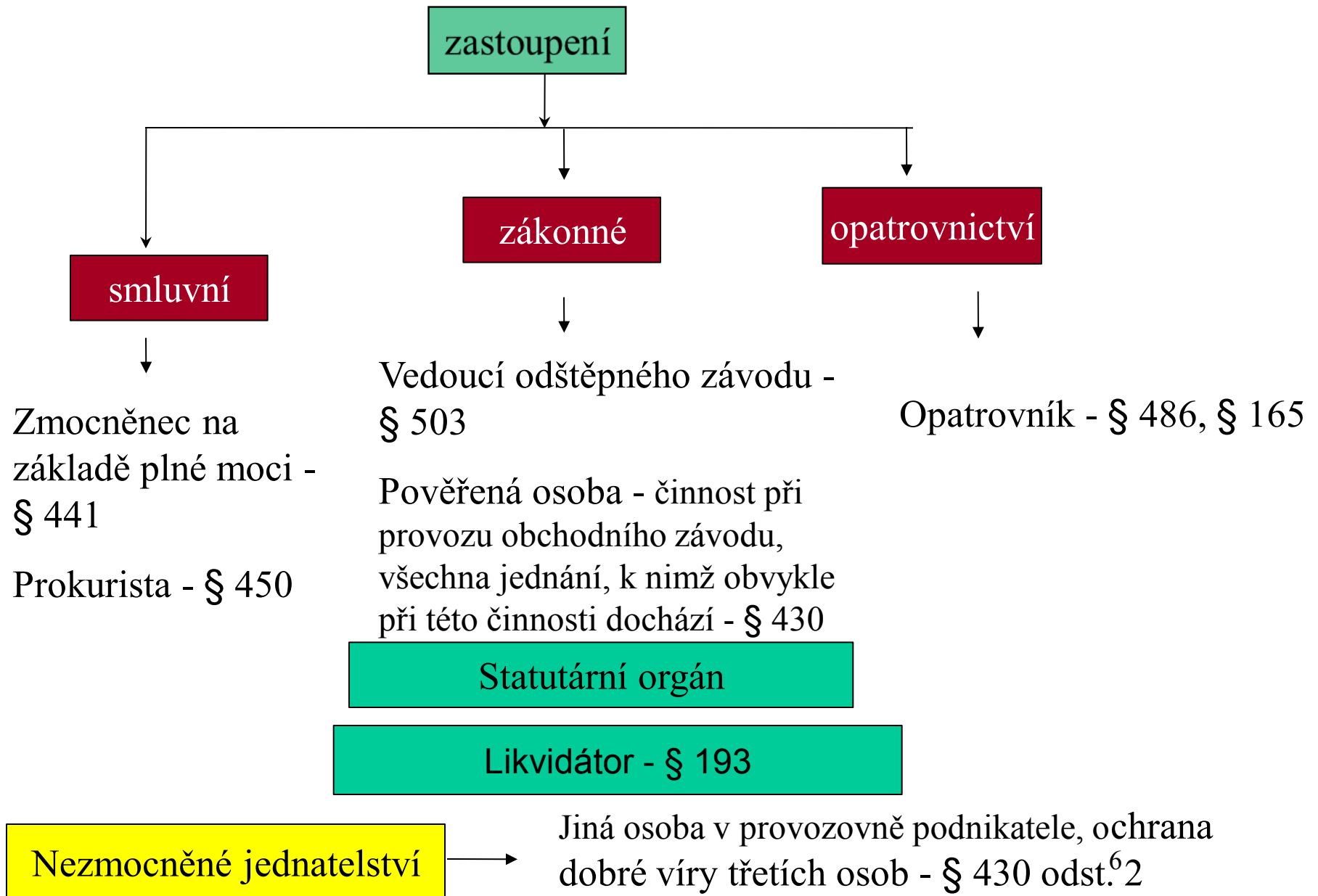
- Zájmy člena statutárního
orgánu jsou v rozporu se
zájmy PO a PO nemá jiného
člena statutárního orgánu
schopného ji zastupovat

V rozsahu obvyklém vzhledem k zařazení nebo
funkci

likvidátor

→ PO v likvidaci, jednání jen v rozsahu
podle povahy a cíle likvidace

Jednání podnikatele – právnické osoby

Zastoupení v občanském soudním řízení

§ 21 odst. 1 písm. a) OSŘ: § 21:

(1) Za právnickou osobu jedná

a) člen statutárního orgánu; tvoří-li statutární orgán více osob, jedná za právnickou osobu předseda statutárního orgánu, popřípadě jeho člen, který tím byl pověřen; je-li předsedou nebo pověřeným členem právnická osoba, jedná vždy fyzická osoba, která je k tomu touto právnickou osobou zmocněna nebo jinak oprávněna, nebo

b) její zaměstnanec (člen), který tím byl statutárním orgánem pověřen, nebo

c) vedoucí jejího odštěpného závodu, jde-li o věci týkající se tohoto závodu, nebo

d) její prokurista, může-li podle udělené prokury jednat samostatně

Úprava je nezávislá na úpravě jednání za právnickou osobu v OZ.

Statutární orgán jako zástupce právnické osoby - podnikatele

Východiska

- Právnické osoby jsou fikce, proto jednají prostřednictvím svých zástupců
- Statutární orgán je zástupcem sui generis – použije se úprava § 164 + obecná část úpravy zastoupení kromě § 438 a 439, výkladové problémy u § 437 a 440
- Rozsah oprávnění zastupovat: ve všech záležitostech - § 164 odst. 1, nutno odlišovat od vnitřní rozhodovací působnosti - § 163
- Způsob zastupování: podle toho, zda je statutární orgán pouze jedincem nebo zda má více osob - orgán kolektivní.

↓
způsob jednání určí zakladatelské právní jednání

zapisuje se do veřejného rejstříku

pokud neurčeno a nezapsáno, jedná každý člen samostatně

možnost zmocnění uvnitř kolektivního orgánu

- překročení jednatelského oprávnění je z povahy věci vyloučeno, ale může se vyskytnout problém jednání mimo zapsaný způsob: § 440
- účinky jednání vůči třetím osobám a vnitřní jednatelské omezení: § 166 odst. 2, ale pozor pro obchodní korporace platí speciální úprava v § 47 ZOK

Ukázky formulací ve smlouvách a v obchodním rejstříku

Smlouvy

Společnost XY , s. r. o. jednající prostřednictvím svého jednatele,
Jana Nováka

Společnost XY , s. r. o. zastoupená svým jednatelem, Janem
Novákem

Zápis způsobu jednání v obchodním rejstříku

Za společnost jedná navenek vždy společně předseda představenstva
a jeden člen představenstva.

Za společnost jednají navenek vždy společně dva jednatele.

Společnost zastupují při jednání navenek buď samostatně předseda
představenstva nebo vždy společně dva členové představenstva.

Případy, kdy společenská smlouva či stanovy určují, že jménem společnosti jedná více jednatelů společně, nelze považovat za omezení jednatelského oprávnění.

Vrchní soud v Praze 7 Cmo 568/2008

Způsob jednání jménem akciové společnosti musí obsahovat personální vymezení (zda jedná každý člen představenstva samostatně či členové společně) a věcné vymezení. Věcné vymezení může být implicitní, u kterého není nutné vyjádření *expressis verbis* při jednání ve všech věcech, nebo explicitní, je-li třeba konkrétněji vymezit okruh případů společného jednání různého počtu členů představenstva.

29 Cdo 5330/2014

Dovoláním zpochybněný závěr odvolacího soudu, podle něhož rozhodnutí o koupi automobilu za cenu převyšující 1.700.000 Kč spadá do obchodního vedení společnosti a je k němu třeba souhlasu většiny jednatelů společnosti je v souladu s ustálenou judikaturou NS (k výkladu pojmu obchodní vedení srov. např. rozsudek NS sp. zn. 29 Odo 479/2003). Jakkoliv absence rozhodnutí v rámci obchodního vedení nemá vliv na platnost uzavřené smlouvy o koupi, uzavření takové smlouvy bez předchozího rozhodnutí přijatého v rámci obchodního vedení lze kvalifikovat jako jednání v rozporu se zákonem a jednatel odpovídá společnosti za škodu tím způsobenou (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. února 2007, sp. zn. 29 Odo 1108/2005).

Právní následky jednání v rozporu se zápisem způsobu jednání v obchodním rejstříku

Korporace není jednáním vázána

Problém aplikace § 440

- Jednání je zdánlivé právní jednání, není možno dodatečně schválit, nepřihlíží se k němu - § 551 n.
- Jednání je jednáním neoprávněné osoby, korporace (její statutární orgán) je může dodatečně schválit

Statutární orgány obchodních korporací

veřejná obchodní společnost

všichni společníci,
kteří splňují požadavky
§ 46 ZOK

komanditní společnost

všichni komplementáři, kteří
splňují požadavky § 46 ZOK

společnost s ručením omezeným

jednatel nebo více jednatelů

Akciová společnost

představenstvo nebo
statutární ředitel

družstvo

představenstvo

Prokura

Prokuristou může být jen fyzická osoba - § 452

Rozsah jednateleské působnosti

všechny právní úkony, k nimž dochází při provozu obch. závodu

nezahrnuje zatěžování a zcizování nemovitostí, pobočková prokura

Vznik prokury

udělením ze strany podnikatele, nutný zápis do obchodního rejstříku – účinky deklaratorní

Zánik prokury

odvolání podnikatelem

výpověď prokuristou

smrt prokuristy

dohoda podnikatele a prokuristy

převodem nebo pachtěm závodu - § 456

Prokura - pokračování

Zásady výkonu prokury

- prokurista není oprávněn přenést prokuru na jinou osobu nebo další prokuru udělit
- prokura může být udělena více osobám - způsob jejich jednání potom určuje podnikatel, pokud neurčí, může jednat každá z nich samostatně
- omezení prokury vnitřními pokyny nemá účinky vůči třetím osobám - § 453
- prokurista vykonává prokuru s péčí řádného hospodáře (§ 454 a § 159 odst. 1)
- při podpisu připojí údaj, že jedná jako prokurista
- možná je filiální prokura
- možnost společného jednání člena statutárního orgánu a prokuristy – judikatura nepřipouští (VS Praha 14 Cmo 184/2014)
- překročení rozsahu prokury - § 446

VS Praha 14 Cmo 184/2014

Úpravě prolnutí jednání člena statutárního orgánu s jednáním prokuristy brání též **limity jednání prokuristy**, jak vyplývají z citovaného § 450 o. z., kdy prokura je koncipována jako zvláštní druh smluvního zastoupení v rozsahu právních jednání, ke kterým dochází při provozu obchodního závodu, zatímco jednatelské oprávnění statutárního orgánu je podle § 164 odst. 1 o. z. neomezené. Míňení odvolatele, že se v případě, kdy prokurista jedná spolu s jednatelem, neuplatní omezení prokury dle § 450 odst. 1 o. z., nemá v platné právní úpravě oporu. Předmětné společné jednání člena statutárního orgánu a prokuristy odporuje též **§ 163 o. z.**, podle něhož je statutárnímu orgánu společnosti přiznána veškerá působnost, pokud ji zakladatelské právní jednání, zákon nebo rozhodnutí orgánu veřejné moci nesvěří jejímu jinému orgánu. K tomu lze dodat, že prokurista není orgánem společnosti. Konečně v neprospěch společného jednání člena statutárního orgánu spolu s prokuristou vyznívá též **výčet údajů zapisovaných do obchodního rejstříku**, kdy § 25 odst. 1 písm. g) zákona č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob upravuje samostatně zápis statutárního orgánu zapsané osoby, včetně způsobu, jak za právnickou osobu jedná a § 25 odst. 1 písm. i) z. v. r. upravuje zápis prokury a prokuristy, a to včetně způsobu, jakým jedná. Odvolací soud je toho názoru, že vázanost jednání člena statutárního orgánu na jednání prokuristy může být realizována **toliko jako vnitřní omezení jednatelského oprávnění statutárního orgánu či prokury** v rámci úpravy obsažené v § 47 ZOK a § 453 o. z. To je však jiný případ, než do obchodního rejstříku zapisovaný způsob jednání statutárního orgánu za danou právnickou osobu.

Jednání osoby pověřené výkonem určité činnosti

§ 430 OZ

Zásady úpravy

- osoba byla podnikatelem pověřena při provozu závodu určitou činností - pověření může vyplývat z pracovní smlouvy, vnitřních organizačních předpisů, ze zvyklosti v dané korporaci
- pověřená osoba je oprávněna vykonávat všechna právní jednání, k nimž při dané činnosti dochází
- druh jednání vyplývá z obchodních zvyklostí, kdy se např. s určitou pozicí ve vnitřní organizaci závodu podnikatele spojuje realizace určitých právních jednání (odbyt, zásobování, reklamace)
- osoba se nezapisuje do rejstříku ani nemá plnou moc
- překročení jednatelského oprávnění: podnikatele takové jednání zavazuje, není vázán pouze tehdy, pokud třetí osoba z okolností případu věděla nebo musela vědět, že jednající překračuje svoje oprávnění

Jednání cizí osoby v provozovně podnikatele

Ochrana dobré víry třetích osob - podnikatele jednání zavazuje, pokud třetí osoba byla v dobré víře, že jedná s oprávněnou osobou.

32 Cdo 1878/2007

V dané věci z dovolacích námitek žalobkyně nevyplývá, že by řidič žalovaného pan P. byl osobou pověřenou k uzavírání smluv ve smyslu § 15 obch. zák., platného v době uzavírání posuzované smlouvy. Důkazem o pověření pana P. k uzavírání smluv není ani skutečnost, že uvedená osoba pověřená funkcí řidiče opakovaně uzavírala smlouvy a žalovaný o této skutečnosti věděl. Je třeba i konstatovat, že z pracovního zařazení řidič není možno dovodit, že by jeho obvyklou činností ve smyslu § 15 obch. zák., platného v době uzavírání posuzované smlouvy, bylo uzavírat obchodní smlouvy.

29 Cdo 2074/2000

Závěr, že Ing. V. nebyl zmocněn k podpisu předmětné směnky, opřel odvolací soud o zjištění, že takové oprávnění k zastoupení společnosti ekonomický náměstek podle organizačního řádu neměl. S touto argumentací nelze souhlasit. Jednatelské oprávnění vyplývající z ustanovení § 15 obch. zák. není založeno na určení příslušných úkonů ve vnitřních organizačních předpisech, nýbrž na pověření určitou činností při provozu podniku a na obvyklosti právních úkonů, k nimž při této činnosti dochází, přičemž jejich obvyklost je třeba posuzovat objektivně, nezávisle na jejich případném vymezení ve vnitropodnikových normách.

S ohledem na postavení Ing. V. jako ekonomického náměstka a zároveň místopředsedy představenstva první žalované v rozhodné době, z jeho pověření činnostmi uvedenými v organizačním řádu, jakož i ze skutečnosti, že směnka jako platební nástroj stále více proniká do obchodní praxe a stává se její běžnou součástí, dospěl Nejvyšší soud k závěru, že Ing., V. byl v daném případě zmocněn k akceptaci směnky ve smyslu ustanovení § 15 obch. zák., neboť obvykle je s činností ekonomického náměstka spojováno provádění předmětných úkonů.

Jednání vedoucího odštěpného závodu - § 503

Zásady

- Odštěpný závod není právnická osoba, i když se zapisuje do obchodního rejstříku, je to pobočka obchodního závodu podnikatele
- Vedoucí odštěpného závodu je podle § 503 odst. 2 OZ
 - oprávněn jednat ve všech věcech odštěpného závodu
 - zastupuje a zavazuje podnikatele
 - zapisuje se do obchodního rejstříku

Vyjádření ve smlouvě:

Jan Kratinožka, vedoucí odštěpného závodu České husy

Česká drůbež, a. s.

U Zámku 45

Třeboň

Usnesení Nejvyššího soudu České republiky z 20. 4. 2016, sp. zn. 29 Cdo 3899/2015

Soud může společnosti s ručením omezeným jmenovat opatrovníka, nemá-li společnost žádného jednatele či zanikla-li funkce některému z více jednatelů a zbývající jednatelé nejsou z důvodu zániku funkce některého z nich schopni plnit své funkce, valná hromada nezvolila ve lhůtě podle § 198 odst. 1 ZOK nového jednatele a současně nebyl podán návrh na jmenování chybějícího jednatele soudem, popř. takovému návrhu nebylo vyhověno.

Jmenování opatrovníka je z povahy věci opatřením toliko dočasné povahy, které trvá po dobu, než budou valnou hromadou zvoleni noví jednatelé. Ke svolání valné hromady za účelem volby jednatelů musí společnost přistoupit bez zbytečného odkladu za využití postupu podle § 183 ZOK, případně může valnou hromadu svolat i samotný opatrovník. Jakmile jsou zvoleni noví jednatelé, funkce opatrovníka bez dalšího (aniž by o tom soud musel rozhodovat) zaniká.